Työmarkkinat/Työlainsäädäntö ja
työehtosopimuspolitiikka
Eeva Korolainen

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Lausunto

21.10.2015

Asian E 43/2013 vp jatkokirjelmä EJ 19/2015 vp
Valtioneuvoston selvitys komission suosituksesta neuvostolle komission valtuuttamisesta aloittamaan neuvottelut transatlanttisesta kauppa- ja investointisopimuksesta EU:n ja Yhdysvaltojen välillä

USA:n kanssa neuvoteltava TTIP-sopimus on Suomen elinkeinoelämälle tärkeä. Sopimus avaisi markkinoita ja tasapuolistaisi suomalaisyritysten mahdollisuuksia toimia USA:ssa, vähentäisi tähän liittyviä kustannuksia ja parantaisi suomalaisyritysten asemaa kansainvälisessäkin kilpailussa.

Investointisuoja ja sitä koskeva riitojenratkaisumahdollisuus tulee sisällyttää TTIP-sopimukseen. Investoinnit ulkomaille ovat kansainvälisen kaupankäynnin keskeinen osa. Suomi tarjoaa myös ulkomaisille investoinneille luotettavan toimintaympäristön ja hyvän omaisuuden suojan. Investointisuojasopimuksilla voimme varmistaa kumppaneiltamme edes vähimmäistason. Suomalaisyrityksille ulkomailla tarjottu suoja vahvistaa niiden toimintamahdollisuuksia myös kotimaassa. Vastaavasti riskitkin kannetaan kotimaassa.

Investoinneille sovittu suoja ja sitä koskeva riitojenratkaisu ovat erottamaton kokonaisuus

Investointisopimukset suojaavat sijoittajia kohdevaltion syrjiviltä tai mielivaltaisilta toimenpiteiltä. Ne takaavat suomalaisten henkilöiden ja yritysten ulkomaille tekemille sijoituksille sopimuksessa sovitun vähimmäiskohtelun.

Siltä varalta, että sopimuksessa turvattuja oikeuksia loukataan, sijoittajalla on oltava keino saada sopimusrikkomukset selvitettyä riippumattomassa oikeusmenettelyssä.

EU haluaa uudistaa tätä investointisuojan kokonaisuutta. Komission 16.9.2015 julkistetussa ehdotuksessa on myönteistä esim. pyrkimys selkeyteen ja johdonmukaisuuteen. Nyt käsillä olevassa EK:n lausunnossa keskitytään ehdotuksen ongelmakohtiin.

Työmarkkinat/Työlainsäädäntö ja
työehtosopimuspolitiikka
Eeva Korolainen

21.10.2015

EU:n komission ehdotus ei voi olla malli tulevaisuuden neuvotteluissa muiden maiden kanssa

Komissio haluaa EU:n käyttävän samaa sopimusmallia eri neuvotteluissa. Kuitenkaan esim. Kanadan tai USA:n kohdalla hyväksyttävä suojan taso ei riitä kaikkien valtioiden kanssa neuvoteltaessa. Vaikutusarvio tulisi tehdä esim. siitä, miten komission ehdotuksen mukainen sopimus muuttaisi suomalaisyritysten investointien suojaa verrattuna siihen, mitä Suomen voimassaolevat investointisuojasopimukset nyt tarjoavat.

Jos EU:n sopimuksen sisältöä mukautettaisiin jatkossa maakohtaisesti, yhtenevällä sopimus-mallilla tavoitellut hyödyt jäisivät toteutumatta. Parempi ratkaisu olisi johdonmukaisesti sisällyttää kaikkiin sopimuksiin korkea suojan taso, vaikka sopimusrikkomuksen riski joidenkin valtioiden kohdalla olisikin matala. Mallisopimuksen käsitteeseen tulisi kuulua sen tarjoaminen sellaisenaan kaikille.

EU:n komission ehdottamat uudistukset vaarantavat investointisuojan sisällön – merkittävimmät ongelmat

Nykyiset investointisopimukset eivät kyseenalaista valtioiden sääntelyoikeutta. Asia on todettu sopimusten johdannossa. Nyt komissio ehdottaa asiasta sopimusartiklaa. On huolestuttavaa, ettei artikla eksplisiittisesti edellyttäisi sääntelyltä syrjimättömyyttä. Lisäksi sen suhde sopimuksessa sovittuun suojaan on epäselvä ja edellyttää täsmennystä.

Komissio haluaa käyttää rajoitettua määritelmää tasapuolisesta ja oikeudenmukaisesta kohtelusta, johon sijoittajilla olisi oikeus. Ongelma on suljettu lista toimenpiteitä, jotka voisivat merkitä sijoittajien suojaa rajoittavaa sopimusrikkomusta ja listan tulkinnanvaraisuus: se sisältää määreitä, jotka edellyttävät esim. *perustavanlaatuista* rikkomusta, *ilmeistä* mielivaltaa, tai *kohdistettua* syrjintää. Tämä lisää epävarmuutta suojan sisällöstä ja sopimusrikkomuksen tunnusmerkeistä.

Komissio haluaa rajoittaa suojaa epäsuoraa pakkolunastusta vastaan. Epäsuorasta pakkolunastuksesta on kyse, kun omistajan oikeuksia rajoitetaan siinä määrin että tämä käytännössä vastaa omaisuuden menetystä. Pakkolunastusta investointisopimukset eivät kiellä. Komission ehdotus merkitsee kuitenkin sitä, että tietyin edellytyksin omistusoikeuden loukkaus ei olisi sopimusrikkomus eikä siitä tarvitsisi suorittaa mitään korvausta. Tämä loukkaa omaisuudensuojaa.

Työmarkkinat/Työlainsäädäntö ja
työehtosopimuspolitiikka
Eeva Korolainen

21.10.2015

EU:n komission ehdottamat uudistukset riitojenratkaisussa eivät ole ongelmattomia ja vaativat täsmentämistä

Komission riitojenratkaisua koskevat ehdotukset turvaavat sijoittajien itsenäisen kanneoikeuden valtiosopimuksella turvattujen oikeuksiensa vaatimiseksi, mikä takaa sovitun suojan toteutumista. Ehdotukset eivät kuitenkaan ole ongelmattomia, mistä tässä esimerkkejä.

Nykysääntöjen mukaan kukaan välimiehistä ei voi edustaa samaa kansalaisuutta kuin riidan osapuoli. Komission ehdotuksessa yhtenä tuomarina toimisi aina sopimusosapuolen kansalainen. Käytännössä tätä voidaan verrata tilanteeseen, jossa riidan vastaaja on nimennyt riitaan tuomarin mutta kantaja ei. Tilanne herättäisi kysymyksen riippumattomuudesta ja toisi riitoihin riskin politisoitumisesta. On myös kyseenalaista, ettei tuomareilta vaadittaisi investointioikeuden tuntemusta.

Komission ehdottama muutoksenhaku ei saa muodostua vakiona käytettäväksi, oikeusprosessia pidentäväksi ja kustannuksia lisääväksi toiseksi asteeksi, vaan sen käyttö tulee rajata selkein ehdoin. Komissio ehdottaa myös ns. häviäjä maksaa -periaatteen käyttöönottoa. Tämä periaate voisi estää juuri niiden tapausten oikeuskäsittelyn, joissa sitä tarvittaisiin ja olisi kynnys pienempien sijoittajien kanteille. Ns. kevytmielisesti nostettujen kanteiden estämiseksi on ehdotettu erillisiä määräyksiä, joten häviäjä maksaa -periaatetta ei tarvita siihen tarkoitukseen.